

مجلس ششم، مجلس فراکسیون‌ها و ائتلاف‌ها خواهد بود

نوشته دکتر انور خامه‌ای

نتایج انتخابات مجلس ششم نشان داد نه نظر آنهایی که پیش‌بینی می‌کردند این مجلس یک دست طرفدار اصلاحات دوم خرداد خواهد بود درست درآمد و نه پیشگویی‌های کسانی که این مجلس را درست در اختیار قشربون و انحصارطلبان می‌پنداشتند صحت داشت. شگفت‌انگیزتر آنکه مجلس ششم شباهتی هم با مجلس پنجم نخواهد داشت و چنانکه توضیح خواهیم داد سیمایی خواهد داشت که در جمهوری اسلامی تاکنون بی‌سابقه بوده است. اما برای درک این مطلب لازم است نخست نگاهی به ترکیب مجلس پنجم و عملکرد آن بیفکنیم تا سنجش و مقایسه میان آن و مجلس ششم آسان‌تر امکان‌پذیر شود.

مجلس پنجم در هنگام افتتاح از یک اقلیت ۷۰ یا ۸۰ نفری اما منسجم و متشکل و کارآزموده از عناصر راست‌گرا، یعنی همان‌هایی که مجلس چهارم را درست در اختیار داشتند، و یک اقلیت دیگری تقریباً با همان تعداد از اصلاح‌طلبان، اما متشتت و سازمان‌نیافته تشکیل می‌شد. بقیه نمایندگان، یعنی حدوداً ۱۲۰ نفر به هیچ‌کدام از این دو جناح تعلق نداشتند و عناصر منفرد و مستقلی بودند که بر

اثر شرایط ویژه آن زمان به مجلس راه یافته بودند. طبیعی است برای جلب این عده نسبتاً چشمگیر بین دو اقلیت، یعنی دو جناح پیش‌گفته، رقابت در گرفت. به تدریج جناح راست‌گرا که هم منسجم و کارآزموده‌تر بود و هم پشتیبانانی جدی و مقتدری در نظام حکومتی داشت موفق شد بخشی از این نمایندگان مستقل را به سوی خود جلب و در خود ادغام کند و بدین‌سان اکثریت نه چندان محکمی به دست آورد. بقیه این نمایندگان مستقل وضع مشخصی به خود نگرفتند و در حال نوسان و بی‌تفاوتی ماندند. اگر پیروزی اصلاح‌طلبان در دوم خرداد ۱۳۷۶ پیش‌نیامده بود احتمال داشت بیشتر این نمایندگان نیز به اکثریت بپیوندند و جناح اصلاح‌طلب را در اقلیت مطلق قرار دهند. اما حوادث دوم خرداد و پس از آن بر نوسان و بی‌تفاوتی این عده افزود، به گونه‌ای که اغلب از مرخصی استفاده می‌کردند یا به عناوین مختلف در جلسات حاضر نمی‌شدند. نشانه آن اینکه در یک سال اخیر تقریباً در تمام جلسات مجلس عده حاضر بین ۱۸۰ تا ۱۹۰ بیشتر نبوده و اکثر رأی‌گیری‌ها برای طرح‌ها و لوایح و حتی مقصوبات مهم با این حد از حاضران انجام گرفته است. یگانه استثنا در این زمینه پس از ابستروکسیون جناح اقلیت و در مورد یک

مرحله‌ای شدن انتخابات، صورت گرفت که چون مسأله‌ای حیاتی بود هر دو جناح نهایت کوشش خود را برای حاضر ساختن حداکثر نمایندگان در مجلس به کار بردند و با وجود این فقط ۲۲۶ نفر در جلسه حضور یافتند! یعنی حتی در چنین شرایطی ۴۴ نفر از نمایندگان مستقل حاضر به حضور در جلسه نشدند!

۱۴ نفر از نمایندگان حاضر بلافاصله پس از نخستین اخذ رأی درباره یک مرحله‌ای کردن انتخابات، جلسه را ترک کردند! و بقیه هم به تدریج خارج شدند، به گونه‌ای که پیشنهاد کاهش ۳۰ درصد به ۲۵ درصد در دور اول، با حدود ۲۰۰ نماینده حاضر در جلسه به تصویب رسید! بی‌تفاوتی بخشی از این نمایندگان به وظایف قانونگذاری خود را از اینجا می‌توان فهمید که حدود ۴۰ نفر از آنها حتی از کاندیدا شدن برای مجلس ششم خودداری کردند!!

انتخابات حزبی، مجلس حزبی

طبیعی است تکرار چنین وضعی در مجلس ششم امکان‌ناپذیر بود و شرایط سیاسی و اجتماعی ایجاب می‌کرد این مجلس سیمای دیگری داشته باشد. زیرا پس از جنبش عظیم دوم خرداد ۱۳۷۶ دگرگونی‌های سیاسی مهمی در کشور پدید آمد که به اختصار می‌توان آن را

دانش جهانی، هنر ایرانی
در محصولات فرش پارس

شرکت سهامی عام

فرش پارس

PARS CARPET CO.

آدرس: تهران - خیابان استادنجات الهی جنوبی، شماره ۸۸، طبقه ۳ صندوق پستی: ۱۴۱۵۵/۳۵۳۸

تلفن: ۸۸۰۹۶۳۷-۸۹۰۹۶۱۶ فاکس: ۸۸۰۸۴۶۷ PARS CARPET @ IRAN TEXTILE.com

88 Ostad Nejatolahi Ave.Tehran P.O.Box:14155/3538 Tel:(021)8808547-9 Fax:(021)8808259 Telex:215077PC-IR

آغاز توسعه سیاسی و پیدایش جامعه مدنی نامید. جنبش دوم خرداد دو چیز را به مردم وعده داده بود. نخست قانون‌گرایی، به این معنا که هیچ‌کس خود را مافوق قانون و در رأس همه قوانین، قانون اساسی، نשמارد و همه در برابر قانون برابر باشند. دوم آزادی‌گفتار، مطبوعات و اجتماعات طبق اصول بیست و سوم، بیست و چهارم و بیست و هفتم قانون اساسی. اجرای این اصول بدون تشکل و تحزب امکان‌پذیر نبود و در حقیقت تشکیل احزاب جمعیت‌ها و انجمن‌ها و اتحادیه‌های صنفی شرط ضروری تحقق جامعه مدنی بود. کمالینکه اصل بیست و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی مقرر ساخته است که «احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچ‌کس را نمی‌توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.»

لزوم تحزب و ایجاد احزاب و جمعیت‌های منکثر از همان آغاز پیروزی انقلاب اسلامی و تأسیس جمهوری اسلامی محسوس بود. منتها پس از انقلاب و به ویژه در زمان جنگ شرایطی پدید آمد که اجرای آن را به تأخیر انداخت. پس از پایان جنگ ضرورت پیدایش احزاب بارها توسط مقامات عالی‌رتبه کشور و نمایندگان مجلس تذکر داده شد و حتی قانونی در این باره به تصویب رسید. لیکن به دلیل مخالفت بعضی گروه‌ها که منافع خود را با آن مابین می‌دانستند

به تعویق افتاد. جنبش دوم خرداد و پیامدهای آن، به ویژه وضع نابسامان مجلس پنجم که در پیش شرح دادیم ضرورت پیدایش احزاب و جمعیت‌ها را بیش از پیش نشان داد و به تدریج احزاب متعددی، که بعضی از آنها قبلاً وجود داشتند، وارد میدان فعالیت سیاسی شدند. جامعه روحانیت مبارز، مجمع روحانیون مبارز، هیأت مؤتلفه اسلامی و دفتر تحکیم وحدت که از سال‌ها پیش شناخته شده بودند «حزب کارگزاران سازندگی» «جبهه مشارکت ایران اسلامی»، «حزب اعتدال و توسعه»، «حزب همبستگی ایران اسلامی»، «مجمع بانوان اسلامی»، «حزب اسلامی کار» و غیره افزوده شدند و موجودیت خود را اعلام و فعالیت خویش را آغاز کردند.

نتیجه این جریان این بود که هم انتخابات مجلس ششم و هم خود این مجلس برخلاف ادوار پیش سیمای حزبی داشته و دارد. در میان نمایندگان منتخب مجلس ششم از هم‌اینک می‌توان سه فراکسیون اصلی و چند فراکسیون فرعی تشخیص داد: سه فراکسیون اصلی عبارتند از: ۱- هیأت مؤتلفه اسلامی که با جامعه روحانیت مبارز همکاری تنگاتنگ دارد. ۲- جبهه مشارکت ایران اسلامی که هماهنگ با مجمع روحانیون مبارز است؛ و ۳- حزب کارگزاران سازندگی که بیشتر متمایل به روحانیون مبارز است تا روحانیت مبارز. اما به نظر من در این مجلس نقش مستقلی را ایفا خواهد کرد، چون پایگاه این گروه با آن دو جناح دیگر فرق دارد. پایگاه این گروه فن‌سالاران، مدیریت‌ها و سرمایه‌داری

نوبنیاد است، در حالی که پایگاه هیأت مؤتلفه بازار و سرمایه‌داری سنتی و پایگاه جبهه مشارکت کسبه و بازاریان خرده‌پا و کلاً طبقه متوسط است.

و اما فراکسیون‌های دیگر که متعدد خواهند بود در میان این سه قطب پخش می‌شوند و به تناسب شرایط در میان آنان نوسان خواهند کرد. آنچه نقش این فراکسیون‌های فرعی را درختان می‌سازد جلب نمایندگان منفرد و مستقلی است که وارد مجلس شده‌اند. این فراکسیون‌ها مانع آن می‌شوند که مانند مجلس پنجم فسری از نمایندگان منفرد که تکلیف خود را درست نمی‌دانند، در مجلس پدید آید و موجب نابسامانی شود. و این تفاوت بنیادی مجلس ششم با مجلس پنجم است.

اما گرچه هنوز نمی‌توان به دقت تعداد نمایندگان سه فراکسیون اصلی را معین کرد، برآورد من این است که هیچ‌کدام از آنها اکثریت مطلق یعنی ۱۴۵ کرسی را به دست نیاورده است. ناگزیر اکثریت مجلس ششم باید ائتلافی از دو یا چند فراکسیون باشد. به احتمال نسبتاً زیاد فراکسیون‌های «کارگزاران سازندگی» و «جبهه مشارکت ایران اسلامی» و یکی دو فراکسیون فرعی دیگر ائتلافی، به نام «جبهه دوم خرداد» با هم خواهند داشت و اداره مجلس ششم را به دست خواهند گرفت. اما در برابر آنها اقلیت نیرومندی مرکب از ائتلاف «جامعه روحانیت»، «هیأت مؤتلفه» و یکی دو فراکسیون فرعی دیگر وجود خواهد داشت که نباید آن را دست کم گرفت.

INTERNATIONAL COURIER SERVICE

شرکت حمل و نقل بین‌المللی آرامکس

با بازده اصل سابقه درختان
حمل و نقل بین‌المللی هوایی در جهان

آرامکس

ARAMEX

It's A Small World

آدرس: خیابان فاسطین، پایین تر از میدان فلسطین، شماره ۱۵۱

تلفن: ۶۴۰۳۹۴۰، ۱۴-۶۴۹۳۹۱۳ فاکس: ۶۴۰۴۳۹۶ صندوق پستی: ۱۱۹۱-۱۴۱۵۵ تهران - ایران

151, Felestin Ave., P.O.Box: 14155 - 1191 Tehran - IRAN, Tel: 6493913-14, 6403940 Fax: 6404396 E.MAIL: ARAMEX @ W W W.DCI, CO.IR